

Serhatlije – mala etnološka skica

FIKRET AHMEDBAŠIĆ
.....

IME, POLOŽAJ I TIP NASELJA

U nedostatku pisanih tragova, vjerodostojnost nekih kazivanja o porijeklu imena naselja Serhatlije teško je provjeriti. Prema kazivanjima učitelja Rukiba Džananovića i još nekih starijih mještana ovog naselja, ime najvjerovatnije potiče od riječi perzijsko-arapskog porijekla „serhat“, koja je u naše krajeve prenesena preko turskog jezika u značenju: krajina, pogranični kraj, granica, kako piše i u Rječniku turcizama Abdula Škaljića (izdanje 1989., str. 560). Budući da se ne zna da li je kroz to naselje „prolazila“ neka granica u prošlosti, ima mišljenja da je naselje dobilo ime po najbrojnijoj porodici Serhatlića (serhatlija – graničar, krajišnik), za koju se smatra da je autohtona na tom prostoru, jer se ne zna ni kada su ni otkuda su doselili.

Serhatlije se nalaze u sjevernom dijelu sadašnje općine Gračanica kao dio (mahala, zaseok) mjesne zajednice Doborovci. Naselje zauzima površinu od jednog kvadratnog kilometra, na putu koji vodi od mahale (zaseoka) Džanani prema selu Prijeko Brdo, 1,5 ki-

lometar udaljeno od regionalnog puta Gračanica – Srnice, ispod lokaliteta Glumčevac i Cerovi, na nadmorskoj visini od oko 450 metara. Naseljeno je isključivo bošnjačkim stanovništvom, pripada kategoriji manjih naselja, sa dosta nerazvijenom komunalnom infrastrukturom. Nemaju školu, ambulantu, dom kulture, nemaju nikakvih privrednih objekata (čak ni prodavnice). Ti su objekti uglavnom skoncentrisani u centru Doborovaca sa kojim su Serhatlije povezane dobrim makadamskim putem.

Naselje je dobilo električnu struju iste godine kada je struja „došla“ u Doborovce, takođe i „telefoniju“.

Kao i u ostalim dijelovima Doborovaca, i u Serhatlijama se kuće grade „ugusto“ i na malom prostoru, spadaju u takozvani zbijeni tip naselja.

STANOVNIŠTVO I NJEGOVO PORIJEKLO

U tom malom naselju, koje čine 23 kuće, živi svega pet porodica. To su: Džananovići, Muharemovići, Topčagići, Taletovići i Serhatlići. Porodice nisu grupisane, niti jedna od druge posebno izdvojene, već su im kuće izmiješane po čitavoj teritoriji naselja.

Za Džananoviće se pouzdano zna da vode porijeklo iz mahale (zaseoka) Džanani, koja takođe pripada mjesnoj zajednici (selu) Doborovci. Iz Džanana u Serhatlije prvi se doselio Ibrahim Džananović, 1949. godine. Danas u Serhatlijama postoje dvije kuće Džananovića, koje su izgradili Ibrahimovi sinovi Mirsad i Rukib.

Danas u Serhatlijama postoje tri kuće i dva domaćinstva Muharemovića, za koje se ne zna kada su i odakle su došli u tu mahalu. Nosioci tih domaćinstava su Halil i Šahbaz. Halil ima sinove Ibrahima i Mustafu, koji nemaju muške potomke, dok Šahbaz ima Ahmeta, Hasana i Saliha. Ahmet i Salihi takođe nemaju muških potomaka, dok Salihi, koji živi u Prijekom Brdu, gdje je obavljao imamsku dužnost, ima sinove Ibrahima i Nesiba, koji žive u Gračanici. Njihovim odlaskom, Muharemovića neće biti ni u Serhatlijama, ni u Prijekom Brdu.

Od Topčagića, u Serhatlije se, nakon Drugog svjetskog rata, iz Sokola prvi doselio Mustafa Topčagić. Danas u toj mahali (u dvije kuće) žive njegovi sinovi Ismet i Mustafa.

Taletovići vode porijeklo iz Prijekog Brda, odakle se, krajem 19. stoljeća, prvi doselio Mušan Taletović. Danas u Serhatlijama živi 5 porodica Taletvića.

Kao što je rečeno, Serhatlići se smatraju autohtonim stanovnicima te mahale. Dije se u dvije loze, koje više nisu u srodstvu. Najpoznatiji preci su im Halil i Mustafa. Mnogi su se odselili u Gračanicu, Soko, Tuzlu i Maglaj. U Serhatlijama danas ima svega 9 kuća Serhatlića.

Ranije je u Serhatlijama živjela i familija Avde Okanovića. Njegov sin Osman odselio je u Džanane, sin Husein u Gračanicu, a brat Hašim u mahalu Buk. Supruga Avde Okanovića Emina umrla je 2004. godine kao posljednji član familije Okanovića u Serhatlijama.

Što se tiče običaja i tradicionalne narodne nošnje tog stanovništva, ona se ne razlikuje od ostalih muslimansko-bošnjačkih naselja na tom prostoru.

MEKTEBI

Vjerski život u Serhatlijama obavljao se u jednoj staroj mektebskoj zgradi, koja je zbog

starosti srušena pije desetak godina. Vjersku pouku držali su imam hadži Salih Muharemović i Ševal Džananović. Za gradnju novog mekteba, koji će se graditi u Serhatlijama, već je obezbijedeno zemljište koje je darovao hadžija Halil Serhatlić.

ZANATSTVO

Jedina zanatska radnja u Serhatlijama bila je tišlerska (stolarska) radnja Ahmeta Muharemovića. Međutim, i u ovom naselju bilo je takozvanih „drvenih majstora“ koji su gradili drvene kuće. Među njima su se isticali Nail i Jasim Serhatlić, koji su se bavili i izradom poljoprivrednog alata: vile, rogulje, drljače, krošnje, sikirišta, pratljače, krpeljuše, grablje itd. Izradom ovih predmeta odavno se više niko ne bavi na ovim prostorima.

POLJOPRIVREDA

Do 1938. godine u Serhatlijama se oralo drvenim plugom, zemlja se obrađivala volovskim i konjskim zapregama. Danas se obrađuje traktorima, osim nepristupačnih par-

cela koje se još uvijek obrađuju zapregama. Uglavnom se sije pšenica i kukuruz, a manje ječam, zob i raž. Sve je više proizvođača povrća koji kooperiraju sa Zemljoradničkom zadrugom u Gračanici. Organizovanom proizvodnjom gljiva šampinjona i bukovače bavi se Kadrija Serhatlić. I na ovom području, od voća, najviše se uzgajaju jabuke, kruške, orasi, breskve, trešnje raznih vrsta itd. U posljednje vrijeme sve je više zasada šljive

NAZIVI NJIVA I NJHOVO PORIJEKLO

Najčešći nazivi parcela u ovom naselju su: Gornja njiva, Glumčevac, Cerovi, Duga njiva, Vlahulja, Krčevina, Strana, Huremka, Močila, Gaj, Prosina, Nanjive, Podosojnjače. Većina ih je, kao što se vidi, dobila nazive po konfiguraciji terena ili vrsti rastinja u njihovoj okolini. Huremka je, vjerovatno, dobila ime po nekom Huremu ili izumrloj porodici Huremović, Močila po nekom izvoru, Podosojnjače po tome što ih sunce manje grije (pod osojem) itd. Za neke nazive (Prosina) teško je utvrditi porijeklo.

